Kleindier Liefhebbers
Nederland

Sierduiven houden, een mooie liefhebberij

Het Sierduivenboekje

Inhoudsopgave

1. Geschiedenis 3
Het ontstaan van de diergroep 3
Domestictie 3
Biodiversiteit 4

2. Kenmerken, keuze en aanschaf 5
Intro 5
Kenmerken 5
Kijken, kiezen en kopen 7
Passen in de omgeving 7
Transport 8
In het eigen hok 8

3. Huisvesting 8
Intro 8
Welstandseisen 9
Hokken en volières 9
Strooisel of bodembedekking 12
Kopen of zelf maken 12

4. Voeding en verzorging 13
Intro 13
Voeding voor volwassen dieren 13
Voeding voor jonge duiven 13
Voederbakken 14
Drinkbakken 14
Extra toevoegingen 14
Badwater 14
Omgaan met dieren 14

5. Fokken 15
Intro 15
Keuze van fokdieren 15
Bevruchting 15
Broeden en uitkomen eieren 15
Opfokken van jonge dieren 16
Ringen 16
Continu selecteren tijdens opfok 17

6. Showklaar maken en tentoonstellen 17
Intro 17
Selecteren en huisvesten van showdieren 17
Conditioneren en toiletteren 18
Verzendmateriaal 18
Papierwinkel 19
Dieren inkooien 19
Keuringen en resultaten 19
Prijzen 20
Uitkooien 20
Terug in de hokken 20

7. Ziekten en gebreken 20
Intro 20
Begrippen ziekteverwekkers en behandelmogelijkheden 21
Herkennen en isoleren van zieke dieren 21
Welke ziekte is het 22
Wat kun je zelf doen en wat moet je niet zelf doen 22
Nazorg en herintroductie van het genezen dier 22
Als behandeling niet helpt 23

8. Heeft u nog vragen? 23

© Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd in welke vorm dan ook zonder toestemming van de uitgever.

Uitgave en copyright: Nederlandse Kleindierenpublicaties BV
Schrijvers: Jan de Wit en Wim Halsema
Foto's: Willem Hoekstra, Dick Hamer, Jan de Wit, Roy Arbeider, Gerda Nijenhuis, Geri Glastra e.a.
www.kleindierplaza.nl
Drukwerkverzorging: JBPrinting Epe
ISBN nummer: 978-90-813210-5-1
Prijs: € 3,00

Kleindier Liefhebbers Nederland

Sierduiven

1 Geschiedenis

Rotsduif (Columba livia)

Ontstaan van de diergroep

In de kleindierliefhebberij worden cultuur- of sierduiven gehouden.Dit zijn duiven die in de loop van de tijd zijn ontstaan door toedoen van de mens. Duiven komen bijna op de gehele aardbol voor behalve op de Noord- en Zuidpool. Het zijn dus echte globetrotters.

Sierduiven worden door veel mensen als liefhebberij gehouden. Duiven, welk ras dan ook, zijn actieve gezellige dieren die goed passen in een tuin. Geen wonder dus dat zoveel mensen sierduiven als hobby houden.

Domesticatie

Alle rassen sierduiven stammen waarschijnlijk af van de rotsduif (Columba livia) die nu nog voorkomt in het Middellandse Zeegebied, een groot gedeelte van Azië en in Schotland en Ierland.

Waarschijnlijk werden duiven al 4500 jaar voor Christus als huisdieren door de mens gehouden. Opgravingen in Mesopotamië, het huidige Irak, hebben terracotta beeldjes opgeleverd met daarop afbeeldingen van duiven. In Egypte kende men tamme duiven sinds ongeveer 3000 jaar voor Christus. Het ging in die tijd niet om een hobby, maar om de mest en het vlees van de duiven. Duivenmest bevat veel stikstof en werd gebruikt om de landbouwgronden te bemesten.

In Egypte werden al 1000 jaar voor Christus grote duiventorens gebouwd, waarin soms wel 30.000 paren duiven gehouden konden worden. Deze duiventorens zijn nu nog te zien in de Nijldelta. Ook in Perzië (het huidige Iran) en Afghanistan werden duiven in torens gehouden. Zelfs nu nog worden deze torens gebruikt voor het verzamelen van duivenmest. Ook in India is deze cultuur bekend.

In vele oude beschavingen nam de duif een belangrijke plaats in. Ook in de Bijbelse geschiedenis leest men in verschillende profetieën over duiven. Bij vele volkeren in die tijd was de duif zelfs heilig.

Ook in latere culturen zoals de Griekse, de Romeinse en de Arabische vinden we de duif weer terug. Het is bekend dat in die tijd de duif ook voor het overbrengen van berichten werd gebruikt.

Door met de vlag te zwaaien weten de duiven dat ze gevoerd worden

Landende sierduif

De Romeinse schrijver Marcus Terentius Varro (116 - 27 voor Christus) noemde twee soorten duiven die toen in Rome werden gehouden. Dat waren een halftamme rotsduif en een tamme witte duif die bij de mensen onder één dak leefde.
In India was al in de 15e eeuw de duif wijd verbreid. Vele welgestelden hielden grote kolonies duiven, die toen al in vele kleuren en vormen voorkwamen.
Akbar de Grote, bijgenaamd de 'De groot Mogul', hield duizenden duiven die waren afgericht op het tuimelen en rollen in de lucht. De bakermat van al onze duivenrassen ligt dus niet in Europa maar in India en het Midden-Oosten.

In de latere middeleeuwen verschenen er ook duiventorens in Midden- en West Europa. In deze duiventorens of -tillen huisden dan enkele tientallen tot honderden duiven. In die tijd was het houden van duiven een 'heerlijk recht' dat alleen voorbehouden was aan de kasteelheer of landeigenaar. Het was zelfs bij de wet verboden voor de boer of gewone burger om duiven te houden.
Gelukkig is dat nu verleden tijd.

Biodiversiteit

In de loop van een lange tijd heeft de domesticatie van de duif vele nieuwe rassen opgeleverd, vaak met een bepaald (nut)doel voor ogen.

Al deze duivenrassen met hun typerende kenmerken en de bijbehorende genenrijkdom moeten bewaard blijven. Immers, weg is voorgoed weg. Het domesticatieproces kan nooit meer herhaald worden.
Het beschermen van de vele rassen die zijn ontstaan in de loop der eeuwen (biodiversiteit) is een taak van ons allen en van de duivenliefhebbers in het bijzonder.

Foto begin twintigste eeuw in Brussel

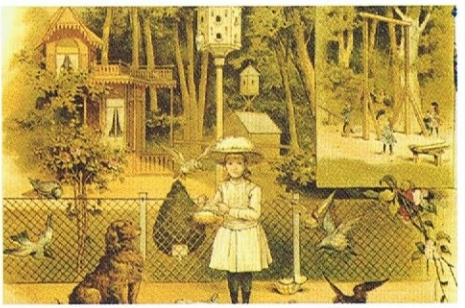

Illustratie uit jeugd van Koningin Wilhelmina

2 Kenmerken, keuze en aanschaf

Intro

Alle duivenrassen hebben wel iets bijzonders dat hen aantrekkelijk maakt voor liefhebbers en fokkers. Toch moet op grond van een aantal kenmerken een goede keuze worden gemaakt. Impulsieve aankopen leiden bijna altijd tot teleurstellingen.
Dit hoofdstuk geeft enkele richtlijnen en hulp bij het maken van een goede keuze.

Kenmerken

Voor de beginnende duivenliefhebber is het belangrijk een gemakkelijk te houden en sterk ras te kiezen. Vaak wordt alleen naar het uiterlijk gekeken en is een keuze al snel gemaakt, maar dat blijkt achteraf niet altijd de beste keuze te zijn.
Er zijn op dit moment ruim 500 rassen bekend met daarbij nog een veelvoud aan kleuren.
Op grond van uiterlijke kenmerken worden de duivenrassen in 9 groepen ondergebracht: kipduiven, kleurduiven, kroppers, meeuwen, structuurduiven, trommelduiven, tuimelaars, vormduiven en wratduiven.

Bij de **kipduiven** zien we vele rassen, van klein en gerond naar groot en gerond, van gerond in type naar vierkant in type. Kleur en tekening zijn volop voorhanden, kortom voor ieder wat wils. De Modena is de bekendste duif in deze groep en een goed ras om mee te beginnen.

Duitse Modena

Hyacintduif

Kleurduiven zijn rassen met een veldduiventype en zijn ook het meest verwant aan de wilde duif. Het belangrijkst is natuurlijk de kleur en de tekening. De meest fantastische kleuren zijn in deze rassen te vinden met vaak heel veel glans. Binnen deze groep zien we ook een Nederlands ras: de Hyacintduif.

Dan de groep **kroppers**. Alle duiven hebben een krop waarin het voer wordt geweekt. Kroppers zijn duiven die veel ruimer in hun 'kropvel' zitten dan andere duiven.
De krop is door selectie groter geworden. De Nederlandse rassen zijn de Holle Kropper, de Hollandse Kropper, de Voorburgse Schildkropper en de Krulveerkropper.

Hollandse Kroppers

Holle Kropper blauwschimmel

Meeuwen hebben altijd een jabot, een rij gekrulde veertjes op de borst. Vele meeuwen hebben ook nog een kap (veertjes) op de kop. Ze komen voor in vele verschillende kleuren en tekeningen. Het zijn prima duiven voor de beginner. De bekendste Meeuw is ongetwijfeld de Oud-Hollandse Meeuw, een populair Nederlands ras en de meest bekende duif in Nederland.

De groep **structuurduiven** bestaat uit zes rassen met vele prachtige veerstructuren en ook nog in vele kleuren. De Oud-Hollandse Kapucijn, een Nederlands ras, is een bekende vertegenwoordiger van deze groep. Het is een ideaal ras om mee te beginnen.

Oud-Hollandse Meeuwen

Oud-Hollandse Kapucijnen

De **trommelduiven** hebben een typisch stemgeluid, waarop ze vroeger nog al werden gefokt. Bij vele liefhebbers zijn deze rassen minder populair omdat ze een forse been- en voetbevedering hebben.

Tuimelaars waren oorspronkelijk geen showduiven maar vliegduiven. Het zijn krachtige trotse duiven die het verdienen om te mogen vliegen. Helaas zijn er ook mensen die ook deze rassen als volièrevogel houden, al dan niet gedwongen door omstandigheden.
Vroeger werden deze duiven veel gehouden in de grote steden. Vooral in Amsterdam en Den Haag waren de binnensteden bezaaid met duivenplatjes. Er zijn prachtige Nederlandse vertegenwoordigers in deze groep, zoals de Groninger Slenk, de Gelderse Slenk, de Hagenaar, de Nederlandse Hoogvlieger, de Nederlandse Helmduif, de Amsterdamse Tippler en de Amsterdamse Baardtuimelaar.

Duitse Snavelgekapte Trommelduif

Nederlandse Helmduif

Onder de **vormduiven** bevindt zich een behoorlijke verscheidenheid aan rassen. Zoals de naam van de groep al aangeeft is bij deze rassen het type vaak het belangrijkst. De Nederlandse vertegenwoordiger is de Nederlandse Schoonheidspostduif.

Wratduiven zijn duiven die vroeger in het Midden-Oosten als postduiven werden gebruikt en ook een postduiventype hebben. Ze hebben een sterk ontwikkelde neuswrat en grotere oogringen.

Nederlandse Schoonheidspostduif

Kijken, kiezen en kopen

De grote rijkdom aan duivenrassen maakt de keuze voor de één soms gemakkelijk en voor de ander juist erg moeilijk. Er is zoveel moois.

Een besluit om duiven te gaan houden neemt men niet zomaar.

Belangrijk is de beschikbare ruimte. Er zijn rassen die veel vliegruimte nodig hebben. Er zijn ook duiven die door hun rustige karakter weinig ruimte nodig hebben.

Het meest populair zijn de meeuwen, hoogvliegers, tuimelaars en ook een aantal kropperrassen.

Alle duivenrassen zijn beschreven in de Nederlandse Sierduivenstandaard van de Nederlandse Bond van Sierduivenliefhebbers-verenigingen (NBS). De NBS is de overkoepelende organisatie waarbij alle georganiseerde sierduivenfokkers in Nederland aangesloten zijn.

Een volgende stap is het verzamelen van adressen van sierduivenfokkers of -liefhebbers om dieren te gaan bekijken en te vergelijken. Deze fokkers en liefhebbers zijn de aangewezen personen om alle informatie te geven om een goede keuze te maken. Ga niet over één nacht ijs en bezoek meerdere sierduivenhouders.

Adressen zijn te krijgen bij duivenliefhebbersverenigingen. Kijk ook op www.kleindierplaza.nl.

Kleindiertentoonstellingen worden op veel plaatsen in het land gehouden van september tot eind januari en zijn een bron van informatie. Enkele van deze tentoonstellingen bezoeken is de moeite waard.

Op dezelfde website zijn ook alle plaatselijke kleindierverenigingen te vinden. Zij kunnen adressen van sierduivenhouders geven.

Koop de dieren bij een fokker die de huisvesting goed voor elkaar heeft, dieren heeft die er vitaal uit zien en op alle vragen een duidelijk antwoord geeft en een behulpzame en betrouwbare indruk maakt.

Echt kopen kan natuurlijk pas nadat de huisvesting klaar is.

Witte Pauwstaarten

Passen in de omgeving

Een belangrijk aspect bij het houden van dieren is lawaai-overlast.

Duiven maken geluid, zij koeren. Voor de één is dat gezellig en sfeermakend, maar anderen vinden

dit storend. Belangrijk is dat omwonenden zich niet gaan ergeren aan het koeren maar het eerder beschouwen als een natuurlijk en rustgevend geluid. Tussen rassen bestaat ook verschil in het koergedrag.

Het is ook verstandig bij de buren te polsen hoe zij denken over (vrij vliegende) duiven in de naburige tuin. Beter vooraf overleg dan achteraf problemen.

Transport

Gekochte dieren moeten op een goede manier worden vervoerd. Bedenk steeds dat het levende dieren zijn die met zorg behandeld moeten worden. Worden de dieren een enkele keer vervoerd, dan voldoen passende dozen per dier met voldoende ventilatieopeningen. Beter is het maken of kopen van speciale transportmanden voor duiven. Op grote tentoonstellingen worden vaak transportmanden aangeboden. Ook de fokker waar de dieren worden gekocht heeft verzendmanden. Goede transportmanden hebben voldoende ventilatieopeningen en bestaan uit afzonderlijke compartimenten met een dikke laag strooisel op de bodem. De compartimenten moeten wel aangepast zijn aan het formaat van de dieren en elk een eigen binnendeksel hebben om te voorkomen dat bij het uit de kist halen van een duif de andere duiven ontsnappen.

Te klein is uiteraard niet goed maar ook te groot is niet goed, want dan gaan de dieren tijdens het transport schuiven.

Dieren vervoeren op warme dagen is riskant. De temperatuur in de auto kan hoog oplopen, soms met fatale afloop voor de dieren.

In het eigen hok

Thuis aangekomen worden de dieren voorzichtig uit de kist of doos genomen en in de voor hen geschikt gemaakte ruimte losgelaten. Na een reis hebben de dieren behoefte aan fris drinkwater en rust. En als er wat voer is, dan voelen ze zich snel thuis.

3 Huisvesting

Intro

Alle dieren hebben een goede huisvesting nodig. De huisvesting van sierduiven hoeft op zich geen probleem te zijn. Duiven zijn over het algemeen geharde vogels, die b.v. heel goed tegen koude en iets minder tegen warmte kunnen. Duiven zijn ook slecht bestand tegen tocht en vocht.

Daarnaast moeten onze duiven beschikken over licht en veel frisse lucht, dus een goede ventilatie is van groot belang.

Daarnaast moet rekening gehouden worden met de bouweisen van de gemeente.

In dit hoofdstuk worden richtlijnen gegeven voor de bouw van hokken, rennen of volières.

Spoetnik met Amsterdamse Tipplers

Welstandseisen

Soms is voor het bouwen van een hok een bouwvergunning nodig. Kleine hokken kunnen zonder vergunning geplaatst worden. Het bouwen van grote hokken en volières is aan regels gebonden. Volgens de eisen van het ministerie van VROM van 1 januari 2003 is geen vergunning nodig als het hok:

1. gebouwd wordt bij een bestaande woning en het niet vanuit die woning direct te betreden is
2. op de grond gebouwd wordt, dus niet op een ander bouwwerk
3. maar uit één bouwlaag bestaat
4. bijdraagt tot het woongenot, dus niet voor professioneel gebruik
5. niet groter dan 10 m2 is en ten hoogte 3 meter hoog.

Wordt aan deze voorwaarden voldaan dan bepalen de volgende voorwaarden of de situatie licht vergunningsplichtig is:

6. het huis waarbij het hok gebouwd wordt is een rijksmonument
7. er wordt gebouwd bij een stacaravan of een andere niet permanente bewoning
8. het hok wordt gebouwd dichter dan 1 m aangrenzend aan openbaar groen of voorerf
9. het hok is groter dan 10 m2 en staat dichter dan 1 m vanaf de grens met de buren
10. het totaal van de vergunningsvrije gebouwen is 30 m2 of het beslaat, inclusief de andere bijgebouwen, meer dan 50% van de tuin.

Bouwvergunningvrij

Wordt niet voldaan aan de punten 1 t/m 4 dan moet een bouwvergunning aangevraagd worden. Deze vergunning is ook nodig als het hok groter is dan 50 m2 of hoger dan 5 meter. Verder moet het hok te allen tijde een passend bouwwerk zijn dat geen aanstoot geeft.

Hokken en volières

Duivenhokken worden meestal in de tuin gebouwd. Maar ook zonder tuin zijn duiven te houden. Duivenhokken op zolder of op een balkon zijn geen zeldzaamheid.

De grootte van het te bouwen hok is afhankelijk van de beschikbare ruimte en het aantal te houden duiven. Een goede vuistregel is dat voor 1 koppel (doffer en duivin) 1 m^3 ruimte nodig is. Een ideaal hok is daarom 2 m lang, 2,5 m diep en 1,9 m hoog. De inhoud van het hok is dan 9 m^3, waarin 9 broedkoppels gehouden kunnen worden.
Is er de wens om een groter hok te bouwen, dan is het beter een vergelijkbaar hok bij te bouwen. Duiven die in te grote hokken worden gehouden zijn vaak schuwer. Deze duiven laten zich veel moeilijker pakken omdat ze hun natuurlijk vluchtgedrag zullen volgen en proberen weg te vliegen.
Het duivenhok wordt verdeeld in twee afdelingen. Een afdeling voor het broeden en een afdeling voor de jonge duiven. Na de scheiding van de geslachten worden de doffers (mannelijke duiven) in de broedafdeling en de duivinnen met eventuele jongen in de andere afdeling geplaatst.

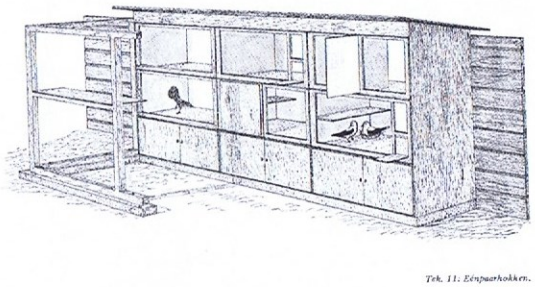

Tek. 11: Eénpaarhokken.

Eénparenhok

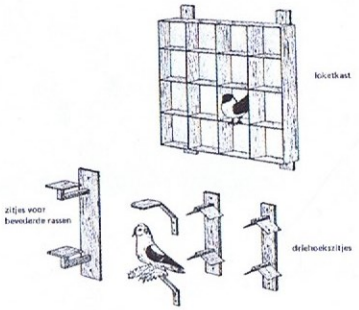

Een loketkast en verschillende zitjes

Bij voorkeur worden de hokken van hout gebouwd, dubbelwandig en met muurisolatie. De ramen hoeven niet het hele voorfront te bestrijken, maar toch genoeg licht en zon binnen laten. Het is aan te bevelen de hokken 50 cm van de grond te plaatsen. Het resultaat van deze bouwwijze is een kurkdroog hok.
Voor een vrijstaand hok is een zadeldak ideaal. Een zadeldak heeft als constructie een ongelijkzijdige driehoek. Deze wordt op de zijwanden gemonteerd en onderling door balken verbonden, waarop de panlatten getimmerd worden. Hierop worden dan de dakpannen gelegd.
De nok van het dak wordt iets verhoogd, waardoor een goede ventilatie kan plaatsvinden.

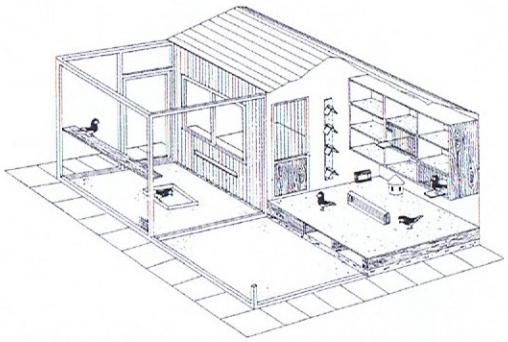

Dwarsdoorsnede van een tuinhok

Wordt het hok tegen een muur gebouwd, dan moet het dak schuin aflopen naar voren. Dit is een zogenaamd lessenaardak met een afschot van 10 cm. De hoogte aan de achterkant van dak tot vloer wordt dan 200 cm, de hoogte aan de voorkant wordt op 190 cm gesteld. Zo'n dak kan prima bekleed worden met polyester glas-

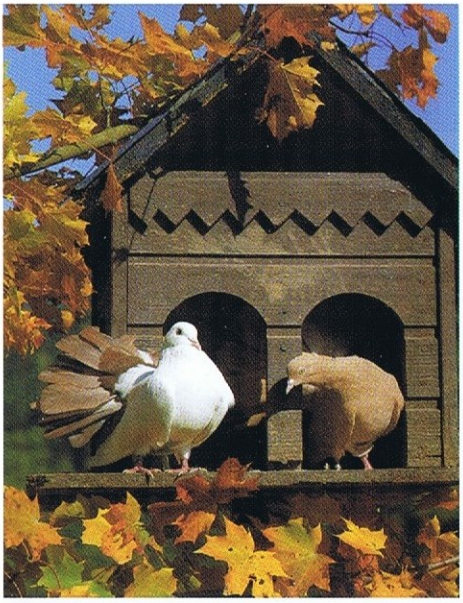

Duiventil

vezelplaten met een brede golf. Wel is het dan noodzakelijk om een plafond te maken, met boven in het front een aantal openingen voor de ventilatie.

Zolderhokken voldoen ook prima omdat ze meestal goed droog zijn. Ook is er onder het dak in de meeste gevallen aardig wat ruimte en ook rust. Door de duiven wordt dit als prettig ervaren, zeker als ze dan ook nog van een vrije uitvlucht gebruik kunnen maken. De bereikbaarheid van zolderhokken is meestal wat minder dan van tuinhokken. Het sjouwen met inventaris, voer, transportmanden en mestafvoer door het huis valt tegen.

De broedhokken vormen een belangrijk onderdeel van de hokken. Bij voorkeur worden deze gemaakt tegen de achterwand. Bij een breedte van 2 meter van het hok worden 3 broedhokken naast elkaar geplaatst in 3 lagen. Op deze manier hebben we in totaal 9 broedhokken.

Duiventil, twee etages

De maten van een broedhok zijn 65 cm breed, 50 cm diep en 40 cm hoog. Door aan beide zijwanden klampen vast te maken, kan men van wand tot wand de bodem van de broedhokken aanbrengen. Door twee tussenschotjes te plaatsen verkrijgt men 3 broedhokken.

Aan de onderkant van het voorfront wordt een zogenaamde paradeplank gemaakt zodat de duiven ook gemakkelijk aan kunnen vliegen naar de broedhokken.

Tegen één van de zijwanden kunnen zitgelegenheden gemaakt worden. Er zijn verschillende keuzes, waarvan de loketkast en de schapjes of driehoekjes de bekendste zijn. De loketkast lijkt de meest ideale verblijfplaats gezien de ruimte die nodig is. Duiven zijn erg gesteld op een eigen plaatsje.

Amsterdams duivenplat met 'knip'

Licht is van essentieel belang voor onze duiven. Maar veel glas geeft in de winter ook veel warmteverlies. Het raam komt dan 40 cm boven de vloer waardoor er voldoende zonlicht in het duivenhok kan schijnen.
Het beste is het raam uit twee delen te maken die naar buiten opendraaien en vastgezet kunnen worden. Onder in het raam komt een luchtschuif die bij gesloten ramen geopend kan worden. Boven in het hok moet hetzelfde gebeuren, zodat verbruikte lucht via het plafond afgevoerd wordt.

Een hok met een uitvlucht of volière is prachtig en ook goed voor de dieren. De hoogte van de volière is gelijk aan de hoogte van het hok. In de volière worden ook zitstokken gemaakt.

Strooisel of bodembedekking

Als strooisel in het hok wordt rivier- of zilverzand, kattenbakkorrels, erwtenstro of een laag snippers van beukenhout gebruikt. Elke duivenliefhebber ontwikkelt een eigen voorkeur voor het strooisel.
Ook een kale houten vloer die men dagelijks schoonkrabt voldoet.
Als bodembedekking van een volière wordt vaak rivierzand, grint of grotere stenen gebruikt. Hier voldoen ook roosters uitstekend, zodat de duiven niet in contact met de mest komen.

Volière met kleurduiven

Kopen of zelf maken

Een handige doe-het-zelver kan met hulp van voorbeelden van bestaande hokken gemakkelijk een goed duivenhok bouwen.
Speciale hokken worden ook op verzoek geleverd door timmerbedrijven en bedrijven die tuinhuisjes maken. Het is verstandig eerst een goede tekening te (laten) maken en een offerte aan te vragen.
Het kan niet genoeg benadrukt worden dat het zinvol is om vooraf bij andere duivenliefhebbers en fokkers hokken te bekijken.
Hokken moeten gemaakt worden van duurzame materialen, zodat het geheel onderhoudsarm is. Dat kost bij de bouw wat meer, maar bespaart op den duur veel geld en ergernis.

4 Voeding en verzorging

Intro

Zonder goede voeding en verzorging geen gezonde dieren. Deze regel geldt altijd en overal.
Dit hoofdstuk beschrijft de voeding en verzorging van duiven.

Voeding voor volwassen dieren

Duiven zijn zaadeters. Er zijn voor duiven vele verschillende zaadmengsels te koop bij dierenspeciaalzaken. Postduivenvoer is voor de meeste sierduiven te grof.
Voor de liefhebber die niet met de duiven fokt is het standaard sierduivenvoeder geschikt.
Voor fok- en tentoonstellingsduiven zijn specifieke mengsels te koop. Dit voer is rijker van samenstelling en heeft een betere eiwit-vetverhouding waardoor de opname en de benutting beter is.
In de fokperiode is meer eiwit van belang. De duiven voeren de jongen met kropmelk. Meer eiwit in de voeding van de ouderdieren geeft ook een betere kropmelk.
Direct na het opnemen van voer drinkt een duif met grote teugen veel water.
Duiven stellen groenvoer ook op prijs.

Duiven worden twee keer per dag gevoederd, vroeg in de ochtend en laat in de middag of begin van de avond. Een kwartier na het verstrekken van het voer moet de voederbak leeg zijn, anders wordt teveel voer gegeven.

Duivengrit

Duivenvoer

Voeding voor jonge duiven

Al snel na de geboorte worden jonge duiven door de ouders gevoerd met kropmelk of duivenmelk. Deze kropmelk wordt in de krop gemaakt en is zeer voedzaam. Jonge duiven krijgen de eerste tien dagen alleen deze kropmelk. Alle benodigde voedingsstoffen zitten in deze kropmelk.
Na een dag of veertien wordt de kropmelk niet meer gevormd en de jonge duiven worden nu gevoerd met in de krop van de ouderdieren geweekt graanvoedsel. Rond de derde week worden bakjes met voer en water in het broedhok geplaatst. De volwassen duiven zullen hieruit eten en door af te kijken leren de jonge duiven ook snel zelfstandig de voer- en waterbak te vinden.
Op een leeftijd van 4 tot 5 weken worden de jonge dieren gespeend door ze van de ouderdieren te scheiden.

Voederbakken

Voerbakken zijn zelf goed te maken. De voerbak wordt met een deksel afgesloten om vervuiling van het voer te voorkomen. Een goede voerbak is 100 cm lang, 15 cm breed met een opstaande rand van 3 cm. Daartussen worden spijltjes gemaakt met een tussenruimte van 10 cm met daarop een scharnierende klep.

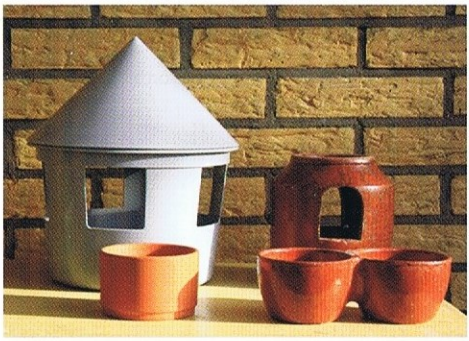

Verschillende voer en drinkbakken

Drinkbakken

Drinkbakken kunnen kant-en-klaar gekocht worden. Tegenwoordig zijn praktisch alle drinkbakken van kunststof gemaakt. Kunststof heeft voordelen, maar het schoonmaken van deze drinkbakken moet zorgvuldig gebeuren omdat kunststof heeft de neiging aanslag van water vast te houden.

Extra toevoegingen

Naast het dagelijkse voer hebben duiven grit, roodsteen, maagkiezel en mineralen nodig. Maagkiezel is nodig omdat duiven geen tanden hebben. In de spiermaag wordt het graan door de maagkiezel vermalen. Extra mineralen en vitamines zijn nodig omdat deze voedingsstoffen van nature te weinig in granen en zaden voorkomen. Duiven in de vrije natuur zoeken zelf naar aanvulling op het voeder, duiven in ons beschermd milieu kunnen dat niet.

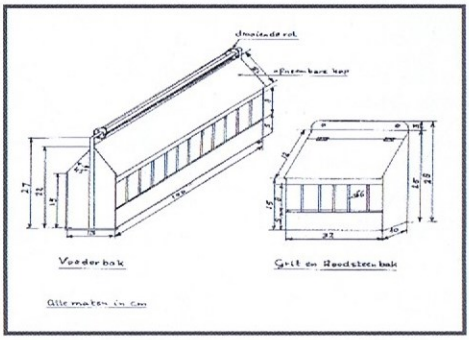

Voerbak en grit/roodsteenbakje

Badwater

Duiven zijn verzot op baden. Het badwater wordt in de volière geplaatst. Eenmaal per week een bad is voldoende. Als de duiven zijn uitgespetterd, wordt het badwater verwijderd om te voorkomen dat het badwater ook als drinkwater wordt gebruikt.

Indiase Pauwstaarten nemen een bad

Omgaan met dieren

Goed omgaan met de dieren is net zo nodig als het geven van voer en water.
Het omgaan met de dieren is misschien wel het mooiste wat er is.
Duiven zijn geen aaibare dieren en houden er niet van om opgepakt en geaaid te worden.
Het gedrag van de verzorger bepaalt ook sterk het gedrag van de duiven. Door altijd rustig met de dieren om te gaan en ze nooit te laten schrikken worden zelfs de schrikachtige rassen nog vrij rustig.

Ga daarom nooit onverwachts het hok in en laat de dieren in de volière ook nooit schrikken. Laat bij de benadering van de dieren altijd een vertrouwd geluid horen, zodat ze weten dat de verzorger er aan komt. Op deze manier wordt het vertrouwen van de dieren verkregen. En juist dat maakt het houden van duiven zo plezierig en interessant.

5 Fokken

Intro

Bij vele dierenliefhebbers ontstaat na verloop van tijd ook de wens om jonge dieren te gaan fokken.

Niets is zo mooi als ouderdieren met jongen. Het is een geweldige ervaring om jonge dieren te zien opgroeien. Er is echter ook een 'maar' aan verbonden. Er is wel kennis voor nodig. Wil men bovendien jonge dieren fokken die zoveel mogelijk het ideale beeld benaderen dan vraagt dat ook weer extra kennis.

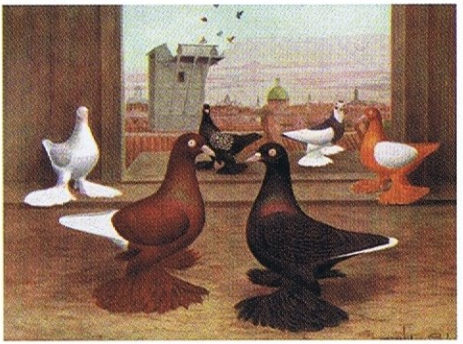

Oud-Hollandse Tuimelaars

Keuze van fokdieren

Het fokken begint bij de selectie (keuze) van de ouderdieren. Zij moeten kerngezond, vitaal en een actief gedrag vertonen. Een tweede belangrijk criterium is de juiste rasvorming en rashouding. Die bepalen samen het rastype. Elk ras heeft zo zijn eigen type. Verder zijn vooral de veerconditie, de kleur en tekening en de nagelkleur van belang. Op al deze punten moeten ze de specifieke raseigenschappen zo dicht mogelijk benaderen. Deze eigenschappen zijn in de NBS-duivenstandaard beschreven.

Maar ook als alleen gefokt wordt om een paar jonge dieren erbij te hebben, is het nodig dezelfde selectiecriteria te gebruiken. Anders verliezen de dieren in de loop van de tijd hun raseigenschappen.

Geen enkel dier is volmaakt. Dieren met dezelfde tekortkomingen mogen nooit aan elkaar gepaard worden. Daarmee worden de fouten in de stam vastgelegd.

Bevruchting

Om te komen tot een goed broedkoppel en bevruchte eieren worden de doffers eerst in het hok met de broedhokken geplaatst. De doffers gaan zelf hun broedhok uitzoeken. Hiermee wordt ook de hiërarchie bepaald en de rust keert dan na een paar dagen weer terug.

Daarna worden de duivinnen in de broedhokken geplaatst. Die moeten afhankelijk van het ras minimaal 8 tot 10 maanden oud zijn, om hier verantwoord mee te kunnen fokken. Meestal gaat het koppelen goed, maar het komt ook voor dat de duivin niet wordt geaccepteerd. Dan worden de beide dieren gescheiden van elkaar door een tussenschot in het broedhok te plaatsen. Meestal gaat het dan na enige tijd wel goed.

Om een goede bevruchting te krijgen wordt koppel voor koppel apart losgelaten in het hok waar ze kunnen paren zonder tussenkomst van andere jaloerse doffers.
Na ongeveer 10 dagen wordt in de late namiddag het eerste ei gelegd. Voor die tijd moeten de dieren een broedschotel met daarin een matje ter beschikking hebben. Eventueel kan ook nog kort gesnipt stro of tabaksstelen worden gegeven door dat op een centrale plaats in het hok te leggen. De doffer zal waarschijnlijk snel dit materiaal naar het broedhok brengen en aan de duivin aanbieden. Twee dagen na het leggen van het eerste ei wordt het tweede ei gelegd.

Broeden en uitkomen eieren

Daarna begint het echte broeden. De duivin broedt 's nachts en de doffer overdag. Al na een week broeden is te zien of de eieren bevrucht zijn. Is het ei nog doorschijnend als het tegen het licht wordt gehouden, dan is het onbevrucht. Zijn ze donker gekleurd, dan hebben we bevruchte eieren.
Onbevruchte eieren worden uit het nest verwijderd. Binnen tien dagen is er dan weer een nieuw legsel van twee eieren.
Zeventien dagen na het leggen van het tweede ei komen de jongen uit.

Jonge sierduif, enkele dagen oud

Opfokken van de jonge dieren

Rond de zeventiende dag van het broedproces zijn de eieren aangepikt. Het jong heeft dan nog enige tijd nodig om helemaal uit het ei te kruipen en ligt dan nat en hulpeloos in het nest.
Na vier dagen openen zij de ogen, met tien dagen krijgen zij over het hele lichaam al veerstoppels. Met drie weken hebben zij al een volledig verenpak. Dan zijn het ook al echte duifjes.

Zodra de jongen gespeend worden en naar het hok voor de jonge duiven gaan moet goed in de gaten gehouden worden of alles goed gaat. Vooral bij jonge duiven komt het nog wel eens voor dat het voer wel gevonden wordt, maar het water niet. Als een jonge duif met de ogen gaat knipperen dan heeft hij dorst. Een keer met de snavel in de drinkbak drukken is voldoende. Daarna weten ze de waterbak wel te vinden.

Ringen

Een voorwaarde voor het insturen van dieren naar een tentoonstelling is dat deze dieren een vaste voetring hebben. Vast betekent dat deze ring bij volwassen dieren niet van het been afgeschoven kan worden.
Ringen worden geleverd door de NBS. De grootte van het ras bepaalt welke ringmaat wordt gebruikt.
De NBS heeft een ringenlijst met de juiste ringmaat voor elk ras.
Jonge duiven worden 8 tot 10 dagen na hun geboorte geringd. Deze ring wordt over de voorste

Broedhokken

drie tenen geschoven en het achterste teentje wordt met de ring mee geschoven over het loopbeen. Als de ring boven de vier tenen zit is het goed. Wordt te vroeg geringd, dan verliezen de dieren de ringen weer. Wordt te laat geprobeerd te ringen, dan zijn de beentjes te dik en lukt het niet meer.

Op de ring staan de letters van de uitgevende organisatie met daarbij de diameter van de ring, het jaartal en een volgnummer. Elk jaar krijgen de ringen een andere kleur. De volgorde van de kleuren wordt door de Entente Europeènne (E.E.) vastgesteld voor alle aangesloten Europese landen.
De plaatselijke kleindiervereniging helpt de fokker of liefhebber met het ringen als dat nodig is.

Continu selecteren tijdens opfok

Fokken betekent ook selecteren. Jonge dieren worden regelmatig op hun ontwikkeling gecontroleerd. Jonge dieren die niet gelijkmatig opgroeien en/of afwijkingen vertonen aan vooral benen, vleugels, kop en ogen worden nooit perfecte vertegenwoordigers van het ras. Deze dieren moeten niet aangehouden worden. De ontwikkeling per jong wordt bijgehouden via het ringnummer. Door alleen de beste dieren te houden blijft het ras zuiver en vitaal en met de juiste raskenmerken.

6 Showklaar maken en tentoonstellen

Intro

Fokkers willen graag hun fokresultaat aan andere fokkers en liefhebbers tonen en tegelijkertijd in competitie strijden om te zien wie de beste dieren heeft.
Overal in het land worden in de maanden september tot en met januari kleindierententoonstellingen georganiseerd. Kijk op www.kleindierplaza.nl voor een overzicht van alle tentoonstellingen met adresinformatie.
In vogelvlucht wordt beschreven wat er allemaal gebeurt voor, tijdens en na een kleindierententoonstelling.

Selecteren en huisvesten van showdieren

Een showdier is een dier dat het standaardideaal dicht benadert en alle kenmerken toont van een vitaal dier. De inzender moet dus op de hoogte zijn van de eisen die aan zijn ras in de betreffende kleurslag worden gesteld. Deze dieren worden regelmatig in de hand genomen en goed bekeken op onregelmatige veertjes. Die mogen verwijderd worden door ze tot op de huid af te knippen (niet uittrekken want dan komen ze weer terug).
Ruim voor de tentoonstelling worden de ingeschreven duiven regelmatig in een trainingskooi ge-

plaatst die veel lijkt op een echte tentoonstellingskooi. Plaats de trainingskooi niet in het duivenhok maar op een plaats waar regelmatig huisgenoten langslopen.
Begin de eerste keer met de duif een uurtje in de kooi te zetten en laat het dier er aan wennen. Haal de duif ook regelmatig voorzichtig en rustig uit de kooi en plaats het dier dan weer terug in de kooi. Deze training heeft effect en de duiven zijn op de tentoonstellingen veel rustiger en tonen zich beter. Hierdoor zijn de dieren ook veel beter te beoordelen.

Conditioneren en toiletteren

Conditioneren zorgt er voor dat de dieren er zo goed mogelijk uitzien om op een show optimaal te kunnen presteren. Ze moeten in showconditie zijn want het is een schoonheidswedstrijd. De bevedering mag ook niet beschadigd zijn. Het is duidelijk dat de dieren niet in een paar weken in een goede conditie zijn te krijgen als ze dat nog niet zijn. Dat kan alleen bereikt worden als de verzorging het hele jaar goed is.
Toiletteren is het showklaar maken van de in te zenden duiven. Enkele miskleurige veertjes mogen geknipt worden. Dat geldt ook voor rassen die een kap hebben. Die mogen ook geknipt worden, mits dat onzichtbaar gebeurt. Anders gaat dit ten koste van het predikaat. De beentjes worden gewassen en soms ook de staart en de slagpennen. Hiervoor wordt een bakje met lauw water gebruikt
met een neutrale babyshampoo. Het waswater wordt op de vervuilde plekken gewreven. Daarna worden de staart- en slagpennen onder de kraan met lauw water uitgespoeld. Het meeste water wordt met een handdoek weggedreven en daarna worden de veren met een föhn droog geblazen. Dit toiletteren wordt een paar dagen voordat de duif naar de show gaat gedaan.

Verzendmateriaal

Als het tijdstip is aangebroken om de dieren naar de tentoonstelling te brengen, worden de snavel en de benen schoon gemaakt voordat ze in de verzendkist worden geplaatst. Het beste is elk dier apart in een verzendkist te plaatsen. Op de kist wordt het etiket geplakt van de organiserende tentoonstellingsorganisatie. Op dit etiket wordt het ringnummer geschreven, zodat bij het inkooien gecontroleerd kan worden of het juiste dier in de juiste kooi wordt geplaatst.

Verzendkist, grotendeels van rotan voor een goede ventilatie

Oude duivenmelkersmand

Papierwinkel

Inschrijven voor een tentoonstelling verloopt volgens de procedure die beschreven is in het vraagprogramma van die tentoonstelling. De plaatselijke kleindiervereniging stuurt haar leden het vraagprogramma ruim van te voren toe. Vraagprogramma's van andere tentoonstellingen worden aangevraagd bij de betreffende tentoonstellingssecretaris. In het vraagprogramma is alle informatie opgenomen over de tentoonstelling.
Is hierbij hulp nodig, ga dan naar een ervaren fokker van een plaatselijke kleindiervereniging.
De tentoonstellingsorganisatie stuurt de inzender kort voor de tentoonstelling de inschrijfbevestiging en een etiket voor elk ingeschreven dier met het kooinummer op de tentoonstelling.

Dieren inkooien

Inkooien is het brengen van de ingeschreven dieren naar de tentoonstelling en het plaatsen van de dieren in de aangewezen kooien.
De meeste fokkers brengen zelf of met enkele personen samen de dieren naar de tentoonstelling. De grote (nationale) tentoonstellingen verzorgen vervoerslijnen door heel Nederland. Dit vervoer is veel goedkoper dan zelf de dieren wegbrengen en ophalen. In de vraagprogramma's van deze grote tentoonstellingen zijn de vervoerslijnen beschreven, inclusief de voorwaarden om mee te doen.
De inzender of de vervoerder plaatst de dieren in de kooien. Gelijktijdig worden nog even wat slordige veren en staarten als gevolg van het transport rechtgestreken.
De lege transportmand wordt onder de kooien geplaatst en de inbrengers van de dieren verlaten de tentoonstellingshal om bij het inkooien niet in de weg te lopen.

Nederlandse Hoogvlieger Schoorsteenveger

Nederlandse Krulveerduif

Keuringen en keurresultaten

Meestal zijn alleen tentoonstellingsmedewerkers, keurmeesters, helpers en schrijvers tijdens de keuring van de dieren aanwezig.
De keurmeester keurt de dieren volgens vaste regels en volgens de vastgestelde standaardbeschrijving.
De beoordelingskaart wordt aan de kooi gehangen, zodat iedereen de beoordeling van elk dier kan lezen. De inzender kan de beoordelingskaarten na afloop van de tentoonstelling meenemen.

De keurmeester gebruikt de onderstaande predikaten bij de beoordeling met daarbij genoemd de te behalen punten per predikaat:

- DIS is Diskwalificatie en 0 punten; het dier is uitgesloten door een fout van de fokker
- O is Onvoldoende en ook 0 punten; de laagste beoordeling voor een dier met een ernstige fout
- V is Voldoende en 90 punten; het dier beantwoordt nog net aan de standaardbeschrijving
- G is Goed en 91 en 92 punten; het dier is een matige tot goede vertegenwoordiger van het ras
- ZG is Zeer Goed en 93, 94 of 95 punten; de punten geven aan dat het om een krappe, een gemiddelde of een royale ZG gaat, waarbij de laatste een hele mooie vertegenwoordiger van het ras is
- F is Fraai en 96 punten; het dier en vooral ook het type (vorm) is beoordeeld als fraai, dus in totaal een fraai exemplaar
- U is Uitmuntend en 97 punten; dit dier benadert op alle onderdelen het ideaalbeeld.

Prijzen

Het toekennen van de verschillende prijzen, zoals beschreven in het vraagprogramma, volgt als alle dieren gekeurd zijn.
De gewonnen prijzen worden in een aparte lijst in de catalogus opgenomen in volgorde van prijsnummer. De nummers van de prijzen zijn ook in het vraagprogramma opgenomen. De inzender ontvangt de gewonnen prijzen meestal op de tentoonstelling. Geldprijzen worden soms overgemaakt via de giro- of bankrekening.
Veel fokkers vinden het naast het winnen van prijzen net zo belangrijk dat ze goede fokresultaten hebben bereikt. Misschien is dat voor hen wel de belangrijkste prijs.

Uitkooien

Als de show afgelopen is worden de dieren rustig uit de kooien genomen. Let goed op dat de juiste dieren worden meegenomen en niet per ongeluk een dier van iemand anders. Omdat het nummer van de kooi en het ringnummer op het etiket van de verzendkist staan is controle mogelijk.

Terug in de hokken

Thuis gekomen worden de dieren weer in hun eigen omgeving geplaatst. Zijn er geen grote temperatuurverschillen tussen de tentoonstellingshal en het eigen hok en is er nog daglicht, dan kunnen de dieren direct terug gezet worden.

7 Ziekten en gebreken

Intro

Bij alle dieren komen ziekten, afwijkingen en gebreken voor. Het is niet mogelijk deze allemaal te beschrijven of om precies aan te geven hoe de liefhebber moet handelen. Enkele ziekten worden kort behandeld.
Gebreken zijn voor het geoefende oog snel te zien. Dat begint bij de geboorte met afwijkingen aan het skelet, benen en snavel. Aan dit soort gebreken is niets te doen. In de vrije natuur zijn deze

jonge duiven de eerste prooi van roofdieren. De natuur zorgt er zelf voor dat deze dieren niet opgroeien. Ook de liefhebber moet dit erkennen en handelend optreden. Dieren met afwijkingen laten leven is niet diervriendelijk. In dit hoofdstuk worden enige handvatten gegeven voor de behandeling van zieke dieren.

Begrippen ziekteverwekkers en behandelmogelijkheden

Gebrekziekte

Een dier met 'gebreksziekte' is niet ziek, maar heeft gebrek aan maagkiezel, vitaminen of mineralen. De oplossing is het opheffen van het tekort.

Ectoparasieten

Voorbeelden zijn luizen, vlooien en mijten. Deze parasieten worden bestreden met een insectenspray.

Endoparasieten

Dit zijn darmwormen. De dierenarts heeft middelen tegen deze wormen.

Protozoën

Dit zijn dierlijke ééncellige wezens. Oudere dieren zijn er veel minder gevoelig voor. Een snelle behandeling met een specifiek middel geeft meestal een goed resultaat . De dierenarts heeft deze middelen. De levenscyclus van deze protozoën verloopt via de mest deels buiten het lichaam, waar de ontwikkeling stormachtig is onder warme en vochtige omstandigheden.

Bacterieziekten

Deze ziekteverwekkers zijn veel kleiner dan de protozoën en veroorzaken altijd een ontsteking als ze als ziekteverwekker optreden. De dierenarts heeft goede antibiotica.

Virusziekten

Virussen zijn nog weer veel kleiner en richten zich vaak op specifieke delen van het lichaam. Tegen virussen bestaan geen geneesmiddelen. Hier helpt alleen preventief vaccineren waar door op kunstmatige wijze met dode virussen een natuurlijk afweermechanisme wordt ontwikkeld. Het lichaam heeft enige weken nodig om de immuniteit op te bouwen.

Gelderse Slenk

Herkennen en isoleren van zieke dieren

Een ziek dier vertoont vaak lusteloos gedrag, zondert zich af en eet meestal niet meer. Het is moei-lijk de specifieke ziekte te herkennen, behalve als het uitwendige beschadigingen zijn. Soms is aan de houding van het dier of aan de aard en de kleur van de mest af te leiden om welke ziekte het gaat.

Zodra een dier afwijkend gedrag vertoont, wordt dit dier geïsoleerd van de andere dieren. Een ziek dier wordt vaak het doelwit van gezonde dieren en brengt de ziekte misschien ook op de andere dieren over. Plaats dit dier in een apart hok met schoon water en voldoende voedsel. Belangrijk is ook om de bodembedekking schoon te houden.

Welke ziekte is het

Een ervaren fokker kan soms vast stellen om welke ziekte het gaat en advies geven. Sommige dierenartsen zijn redelijk tot goed gespecialiseerd in duivenziektes. Maar het blijft soms moeilijk een goede diagnose te stellen. Gaandeweg leert men zelf ook beter zieke dieren te herkennen.

Virusziekten bij duiven zijn paramyxo, pokkendifterie en herpesvirus. Paramyxo geeft vaak een waterige ontlasting en zenuwverlammingen zoals draaihalzen, 'naast het voer pikken', schrikachtigheid en een hoge sterfte. Bij pokken hebben de duiven een ontsteking in de keel (difterie) of een lokale 'pok' aan de snavel, neuswrat of oogranden. Bij herpes ontstaat vaak een ontsteking aan de voorste luchtwegen (besmettelijke snot) of aan de ogen (de zgn. valiesjesziekte).

De belangrijkste bacteriële ziekten bij duiven zijn: paratyfus en E-Coli infectie. Paratyfus kan zich uiten in een acute vorm of in een chronische vorm. Bij een acute uitbraak zien we darmontstekingen met diarree.
Bij de chronische vorm ontstaan dikke gewrichten, hersenaandoeningen (draaihalzen) en vermageren de dieren. Een E-Coli infectie geeft ook diarree.

Trichomoniasis of 'het geel' en coccidiose worden veroorzaakt door organismen die behoren tot de ééncellige diertjes (protozoa). Het geel veroorzaakt een ontsteking in de keel en de krop met typische gele woekeringen. Coccidiose veroorzaakt ontstekingen in de darmen en leidt tot diarree.

Ectoparasieten zijn niet levensbedreigend voor de duiven, maar geven wel veel ongemak en kunnen het verenkleed van de dieren beschadigen.

Wat kun je zelf doen en wat moet je niet zelf doen

Het is raadzaam een ervaren collega-fokker te informeren of een dierenarts gespecialiseerd in duiven als u zelf geen idee heeft wat de oorzaak zou kunnen zijn. Een dierenarts kan meestal met een mest- en bloedonderzoek en een keeluitstrijkje de oorzaak van de ziekte van uw duif achterhalen en een behandeling instellen.
Bij dierenspeciaalzaken zijn middelen tegen ectoparasieten te koop.
Andere middelen tegen verschillende ziekten kunnen beter via of bij de dierenarts gekocht worden.
Vaccinaties moeten door een dierenarts worden uitgevoerd.
Verder moeten alle ingrepen bij een dier waarbij verdoving of narcose wenselijk is door een dierenarts uitgevoerd worden. Zelf dokteren betekent veel dierenleed en het is verboden.

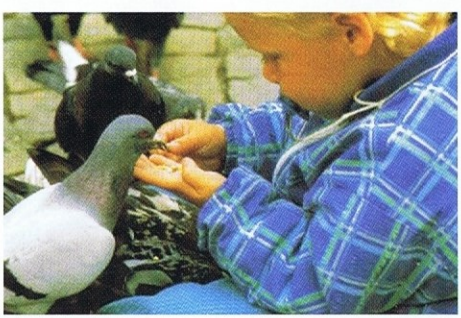

Jong geleerd....

Nazorg en herintroductie van het genezen dier

Knapt het zieke dier weer op, dan kan het weer terug geplaatst worden. Is het dier toch nog ver-

zwakt, dan moet goed in de gaten worden gehouden of het dier wordt geaccepteerd. Is dat niet het geval, dan moet het dier nog verder aansterken en wordt het terugplaatsen later nog eens geprobeerd.

Als behandeling niet helpt

Helpt geen enkele behandeling, dan is het aan te raden het dier uit zijn lijden te verlossen. Kan men dit zelf niet doen, dan is een ervaren fokker of dierenarts de aangewezen persoon.

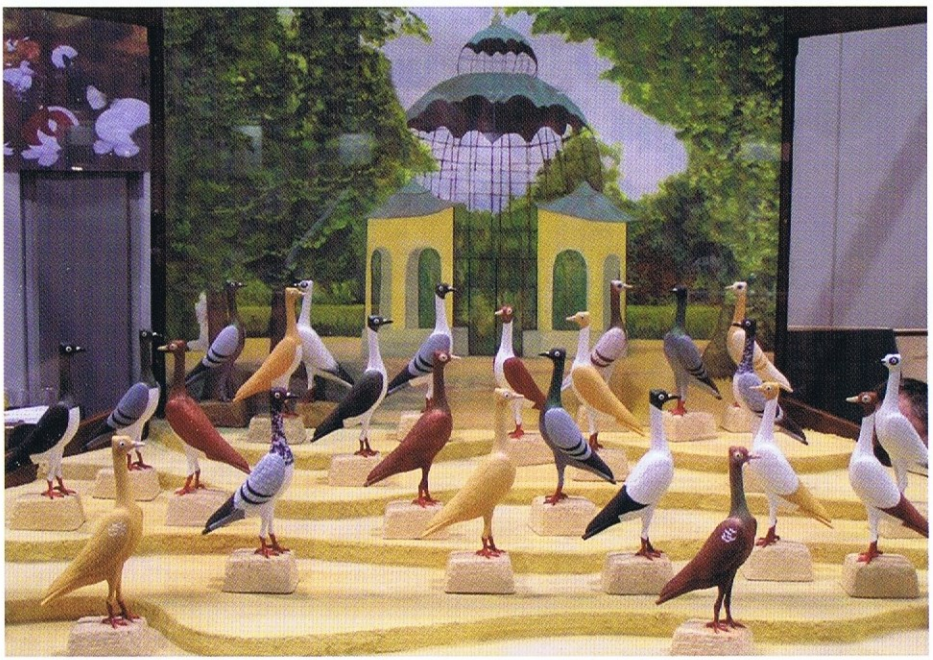

Ook duiven kom je tegen in kunstobjecten

8. Heeft u nog vragen?

In dit boekje is voor de startende liefhebber veel informatie gegeven om een verantwoorde keuze te kunnen maken in het ras dat het beste bij u past en de daarbij behorende huisvesting en verzorging. Hebt u desondanks toch nog vragen, bezoek dan onze website. Daar vindt u ook adressen van plaatselijke verenigingen en speciaalclubs, die u in contact kunnen brengen met goede fokkers van het ras van uw keuze. Voor een luttel bedrag per jaar bent u daar lid en helpen zij u om van uw liefhebberij een prachtige hobby te maken.
Veel plezier gewenst met uw sierduiven!

www.kleindierplaza.nl

Pauwstaart

Uw keuze

Sierduiven houden is een bijzonder leuke hobby. Kleindier Liefhebbers Nederland wil u graag helpen bij een goede start. Vandaar onder andere dit boekje. U vindt in dit werkje veel informatie om een verantwoorde keuze te maken in het ras dat het beste bij u past en de daarbij behorende huisvesting. Ook de behandeling, het voeren en het voorkomen van ziektes komen voor de beginner ruim aan de orde.

Hebt u uw keuze gemaakt, ga dan naar onze website. Daar vindt u adressen van plaatselijke verenigingen en speciaalclubs, die u in contact kunnen brengen met fokkers van het ras van uw keuze. Zijkunnen ook uw specifieke vragen beantwoorden en u helpen als er misschien eens wat tegen zit. Op onze website vindt u ook meer informatie als u van uw liefhebberij een echte hobby wilt maken en daarbij mee wilt werken aan het behoud van ons culturele erfgoed.

Kleindier Liefhebbers Nederland

www.kleindierplaza.nl